A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2010. május 20.*

A C-160/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Symvoulio tis Epikrateias (Görögország) a Bírósághoz 2009. május 8-án érkezett, 2009. április 1-jei határozatával az előtte

a **Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE**

és

az **Ypourgos Oikonomikon**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: görög.

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Lenaerts tanácselnök, Juhász E., G. Arestis, T. von Danwitz (előadó) és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. március 3-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE képviseletében E. Stamouli és S. Gikas dikigoroi,

– a görög kormány képviseletében E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou és S. Papaïoannou, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Gentili avvocato dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében G. Valero Jordana és I. Zervas, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1984. június 4-i 1591/84/EGK tanácsi rendelettel (HL L 153., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 15. kötet, 162. o.) jóváhagyott, egyrészről az Európai Gazdasági Közösség, másrészről pedig a Cartagenai Megállapodás és tagországai – Bolívia, Kolumbia, Ecuador, Peru és Venezuela – között kötött együttműködési megállapodás (a továbbiakban: együttműködési megállapodás) 4. cikkében szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradék értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet egy görög jog szerinti társaság, a Ioannis Katsivardas – Nikolaos Tsitsikas OE (a továbbiakban: Katsivardas) és az Ypourgos Oikonomikon (pénzügyminiszter) közötti, a Katsivardas által Ecuadorból 1993-ban behozott banánszállítmány vámkezelését követően a görög jogszabályok által ebben az időszakban megállapított, a banán jövedéki adója címén fizetett összeg visszafizetése tárgyában indult peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A nemzetközi egyezmények

Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény

3 Az 1994-ben kelt Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezményt (a továbbiakban: GATT 1994), amely a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény (a továbbiakban: WTO-t létrehozó egyezmény) 1. A) mellékletében szerepel, a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak az Európai Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozat (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.) hagyta jóvá. A GATT 1994 1. cikkének a) pontja kimondja, hogy az magában foglalja az 1947-ben kelt Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (a továbbiakban: GATT 1947) rendelkezéseit, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény hatálybalépését megelőzően hatályba lépett jogi szabályozások feltételei szerinti javításokkal, módosításokkal vagy kiegészítésekkel.

4 A GATT 1947-nek a GATT 1994 által átvett e rendelkezései között szerepel az I. cikkely 1. pontja (a továbbiakban: legnagyobb kedvezményről szóló záradék), amely a következőképpen szól:

„A behozatalt és kivitelt terhelő vagy ezekkel összefüggő bármilyen vám és illeték, úgyszintén a behozatallal és kivitellel összefüggő fizetések nemzetközi átutalásával kapcsolatban kivetett bármilyen vámok és illetékek kivetésének módszere, valamint a behozatallal és kivitellel kapcsolatos valamennyi szabály és előírás, továbbá a III. cik-

kely 2. és 4. pontjában említett esetek tekintetében minden előnyt, kedvezményt, előjogot vagy mentességet, amelyet bármelyik szerződő fél megad a valamely más országból származó vagy valamely más országba irányuló termékekre, azonnal és feltétel nélkül meg kell adni valamennyi többi szerződő fél területéről származó vagy oda irányuló hasonló termékekre."

5 A GATT 1947 III. cikkelyének 2. pontja a belföldi adókra vagy más belföldi illetékekre vonatkozik, míg ugyanezen cikkely 4. pontja a termékek eladását, áruba bocsátását, vásárlását, szállítását, elosztását és felhasználását érintő törvényekre, rendelkezésekre és előírásokra hivatkozik.

Az együttműködési megállapodás

6 Az együttműködési megállapodás – amelynek szövege az együttműködési megállapodást jóváhagyó 1591/84 rendelet szerves részét képezi – 1. cikke értelmében „[a] Szerződő Felek kölcsönös érdekeik fényében és hosszú távú gazdasági célkitűzéseiknek megfelelően vállalják, hogy a hatáskörükön belül – eltérő fejlettségi szintjeik figyelembevételével – elősegítik a lehető legszélesebb körű gazdasági együttműködést, amelyből előzetesen egyetlen területet sem zárnak ki." Ugyanezen rendelkezés pontosítja, hogy ezen együttműködés célkitűzése „általánosságban a felek gazdaságainak fejlesztéséhez és életszínvonalának emeléséhez való hozzájárulás."

7 A fenti megállapodás 4. cikke kimondja:

„Legnagyobb kedvezményes elbánás

(1) A Szerződő Felek a behozott vagy kivitt áruk tekintetében a legnagyobb kedvezményes elbánást biztosítják egymás részére valamennyi olyan ügyben, amely a következőkre vonatkozik:

– a vámok és díjak minden fajtája, az e vámok és díjak beszedéséhez szükséges eljárásokat is beleértve;

– a vámkezelésre, árutovábbításra, raktározásra vagy átrakásra vonatkozó előírások;

– közvetlen vagy közvetett adók és más belső adók;

– a kifizetésekre vonatkozó előírások, a külföldi valuta elosztását és az ilyen fizetések átutalását is beleértve;

– a belső piacon az áruk eladását, vásárlását, szállítását, elosztását és felhasználását érintő előírások.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazandó a következőkre:

a) a szomszédos országoknak a határ menti forgalom megkönnyítése érdekében biztosított előnyök;

b) vámunió vagy szabadkereskedelmi terület létrehozása céljából biztosított, illetve egy ilyen vámunióhoz vagy kereskedelmi területhez szükséges előnyök, beleértve egy latin-amerikai regionális gazdasági integrációs térséggel összefüggésben biztosított előnyöket is;

c) a [GATT 1947-tel] összhangban egyes országoknak biztosított előnyök;

d) a Cartagenai Megállapodás tagországai által a [GATT 1947] keretében a fejlődő országok közötti kereskedelmi tárgyalásokról szóló jegyzőkönyvnek megfelelően egyes országoknak biztosított előnyök.

(3) Ezt a cikket a [GATT 1947] alapján fennálló jogok és kötelezettségek sérelme nélkül kell alkalmazni."

8 Az együttműködési megállapodás együttműködési vegyes bizottságra vonatkozó 5. cikke a (2) bekezdésében előírja, hogy a bizottság többek között megoldásokat javasol a felek között e megállapodás értelmezésével és végrehajtásával kapcsolatban esetlegesen felmerülő nézetkülönbségekre.

9 Az együttműködési megállapodás „Nyilatkozat a kereskedelmi együttműködésről" című II. melléklete a következőképpen szól:

„Az e megállapodásban előírt kereskedelmi együttműködés alapján a felek kinyilvánítják, hogy készek a vegyes bizottság keretében és saját gazdaságpolitikáik összefüggésében megvizsgálni bármely, a kereskedelem területén esetlegesen felmerülő egyedi problémát."

Az együttműködési keretmegállapodás

10 Az Európai Gazdasági Közösség, valamint a Cartagenai Megállapodás és annak tagországai, nevezetesen a Bolíviai Köztársaság, a Kolumbiai Köztársaság, az Ecuadori Köztársaság, a Perui Köztársaság és a Venezuelai Köztársaság közötti együttműködésről szóló keretmegállapodást (a továbbiakban: együttműködési keretmegállapodás) a Tanács 1998. április 7-i 98/278/EGK határozata (HL L 127., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 28. kötet, 230. o.) hagyta jóvá a Közösség nevében.

11 Az együttműködési keretmegállapodás 2. cikke értelmében a Szerződő Felek vállalják, hogy megújult lendületet adnak a közöttük fennálló kapcsolatoknak az együttműködésük fejlesztését fokozva, azáltal hogy az együttműködést új területekre terjesztik ki.

12 Az együttműködési keretmegállapodás 4. cikke ekképp rendelkezik:

„Szerződő Felek a kereskedelemben a legnagyobb kedvezményes elbánást biztosítják egymás részére a [GATT 1994-nek] megfelelően.

Mindkét Fél újból megerősíti azon szándékát, hogy az egymással folytatott kereskedelem az említett egyezménynek megfelelően történjen."

13 A fenti keretmegállapodás 33. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a rendelkezései a Közösségek és a Cartagenai Megállapodás tagországai közötti korábbi megállapodások rendelkezéseinek helyébe lépnek, amennyiben azok összeegyeztethetetlenek vagy megegyeznek e megállapodás rendelkezéseivel.

A negyedik AKCS-EGK egyezmény

14 Az 1989. december 15-én Loméban aláírt negyedik AKCS-EGK egyezményt a Tanács és a Bizottság 1991. február 25-i 91/400/ESZAK, EGK határozata (HL L 229., 1. o.) hagyta jóvá. Az ezen egyezményhez csatolt, banánra vonatkozó 5. jegyzőkönyv 1. cikkének szövege a következőképpen szól:

„A közösségi piacokra irányuló banánkiviteleire vonatkozóan a hagyományos közösségi piacokra jutást és az e piacokon élvezett előnyeiket tekintve [a fenti említett egyezményt megkötő afrikai, karibi és csendes-óceáni államok (a továbbiakban:

AKCS-államok) közül] egyetlen állam sem kerül a korábbi vagy a jelenlegi helyzeténél kevésbé kedvező helyzetbe." [nem hivatalos fordítás]

A nemzeti jog

15 Az 1914/1990 törvénnyel módosított 1798/1988 törvény 7. cikke 1988. július 1-jétől kilogrammonként 150 GRD jövedéki adó alkalmazását írja elő a külföldről behozott vagy bizonyos esetekben a Görögországban termelt banánra. A későbbiekben ezt az adót megemelték, majd csökkentették, mielőtt 1998-ban eltörölték.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

16 1993 júliusában egy közvetlenül Ecuadorból behozott banánszállítmány vámkezelését követően a Katsivardasra összesen 6 785 565 GRD (19 913,61 euró) összegű jövedéki adót és más adókat vetettek ki, amelyet a társaság – a jövedéki adó címén megfizetett 4 986 100 GRD összegre vonatkozóan fenntartást téve – megfizetett. A Katsivardas ezt követően kérte az álláspontja szerint jogalap nélkül megfizetett ezen összeg és az ezzel arányos hozzáadottérték-adó visszafizetését.

17 Miután a visszafizetést az illetékes vámhatóság megtagadta, a Katsivardas a Dioikitiko Protodikeio Athinonhoz (athéni közigazgatási bíróság) fordult, amely helyt adott a keresetének a szóban forgó adómegállapítás megsemmisítése és a visszafizetés iránti kérelem tekintetében. Mivel azonban ezt a határozatot a fellebbviteli bíró-

ság megváltoztatta, a Katsivardas felülvizsgálati kérelemmel fordult a Symvoulio tis Epikrateiashoz (Államtanács).

18 Ez utóbbi bíróság az alapügy felperesével szemben úgy ítéli meg, hogy a vitatott jövedéki adót az EGK-Szerződés 95. cikke (később az EK-Szerződés 95. cikke, majd módosítást követően EK 90. cikk) szerinti belső adónak, és nem az EGK-Szerződés 9. és 12. cikke (később az EK-Szerződés 9. és 12. cikke, majd módosítást követően EK 23. cikk és EK 25. cikk) szerinti vámmal azonos hatású díjnak kell minősíteni. Márpedig egy ilyen belső adó jogszerűen alkalmazható a közvetlenül harmadik országokból importált banánra, amennyiben az ezekkel szembeni kevésbé kedvező bánásmódot nem zárják ki a Közösség és e harmadik országok között megkötött kereskedelmi egyezmények olyan egyedi záradékai, mint például az együttműködési megállapodás 4. cikke.

19 A kérdést előterjesztő bíróság egyébként a C-469/93. sz. Chiquita Italia ügyben 1995. december 12-én hozott ítéletre (EBHT 1995., I-4533. o.) hivatkozik, miszerint a negyedik AKCS-EGK egyezményhez csatolt, banánra vonatkozó 5. jegyzőkönyv tartalmaz egy olyan rendelkezést, amely az AKCS-állmokból származó banán számára a hagyományos piacaira való jutást illetően olyan feltételek biztosítására irányul, amelyek nem kevésbé kedvezők annál a helyzetnél, amely 1986. április 1-jén – az 1975. február 28-án Loméban aláírt AKCS-EGK egyezményhez csatolt, banánra vonatkozó 6. jegyzőkönyv 1. pontjában foglalt hasonló záradék (a továbbiakban: „standstill”-záradék) hatályba lépésekor – fennállt.

20 Ebből következik, hogy a legnagyobb kedvezményes elbánásnak a Cartagenai Megállapodásban részes államok számára történő biztosítása megköveteli, hogy az ezen országokból származó banán helyzete hasonló legyen az AKCS államokból származó banánéhoz. Így a kérdést előterjesztő bíróság azon lehetősége, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló jövedéki adó jogszerűségét megítélje, attól a kérdéstől függ, hogy az együttműködési megállapodás – és különösen annak 4. cikke – a magánszemélyek

által a tagállami bíróságok előtt közvetlenül felhívható jogokat biztosít-e oly módon, hogy a Katsivardas hivatkozhat a „standstill”-záradékkal együttesen értelmezett e cikkre az alapügyben szereplő, banánra kivetett jövedéki adóval szemben.

21 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a Bíróság a C-377/02. sz. Van Parys ügyben 2005. március 1-jén hozott ítéletében (EBHT 2005., I-1465. o.) kimondta, hogy ilyen jogok nem vezethetők le a Cartagenai Megállapodás tagországaival utólagosan kötött együttműködési keretmegállapodásban szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradékból, és hogy az AKCS-EGK egyezményekből fakadó előnyök csak a „hagyományos” AKCS banánra – tehát az AKCS-államokból származó banánra – vonatkoznak az 1976. április 1-jén behozott éves mennyiség mértékéig, ezért úgy tűnik, hogy ezek az előnyök nem terjeszthetők ki a más országokból származó banánra.

22 Mivel ezzel szemben úgy ítélte meg, hogy a Bíróság még soha sem hozott ítéletet az együttműködési megállapodással kapcsolatban, a Symvoulio tis Epikrateias az eljárás felfüggesztéséről határozott, és a következő kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Az a magánszemély (Ecuadorból [származó] banánt [a kereskedelem számára] importáló vállalkozás), aki az álláspontja szerint jogalap nélkül megfizetett belső jövedéki adó visszafizetését kéri, hivatkozhat-e arra a nemzeti bíróság előtt, hogy egy nemzeti adójogi rendelkezés (az 1914/1990 törvénnyel módosított 1798/1988 törvény 7. cikke) összeegyeztethetetlen az [együttműködési megállapodás] 4. cikkével?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

23 A görög kormány azzal az indokkal vonja kétségbe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságát, hogy egyrészt nem közösségi jogi rendelkezés értelmezése a tárgya, hanem arra irányul a kérdés, hogy egy magánszemély milyen mértékben hivatkozhat a nemzeti rendelkezések és egy közösségi aktus közötti ellentétre, és másrészt nem pontosítja azt a rendelkezést, amelynek az értelmezése szükséges.

24 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság az EK 234. cikk értelmében nem rendelkezik hatáskörrel a közösségi szabály konkrét jogvitára való alkalmazására, és így a nemzeti jog valamely rendelkezésének ezen szabály szempontjából történő minősítésére, az e cikkel bevezetett igazságszolgáltatási együttműködés keretében – az iratokban fellelhető tényekből kiindulva – azonban megadhatja a nemzeti bíróságnak a közösségi jog értelmezésének azon elemeit, amelyek e rendelkezés hatásainak értékelése során számára hasznosak lehetnek (a C-6/01. sz., Anomar és társai ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8621. o.] 37. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 Márpedig a jelen eljárás keretében előterjesztett kérdés, amely a magánszemély azon lehetőségére irányul, hogy a nemzeti bíróság előtt az együttműködési megállapodás 4. cikkében szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradékra hivatkozzon egy nemzeti adójogi rendelkezés alkalmazásának megakadályozása érdekében, e záradék azon képességére – és ezáltal e záradék értelmezésére – vonatkozik, hogy egy magánszemély vonatkozásában közvetlen hatállyal rendelkezik-e.

26 A fenti záradék abban az együttműködési megállapodásban szerepel, amelyet a Közösség nevében az 1591/84 határozat hagyott jóvá, és így az állandó ítélkezési gyakorlat alapján a Közösség intézményei által hozott aktusnak minősül, amelynek az értelmezésére a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatali eljárás keretében (lásd ebben az értelemben a 181/73. sz. Haegeman-ügyben 1974. április 30-án hozott ítélet [EBHT 1974., 449. o.] 4–6. pontját, a C-162/96. sz. Racke-ügyben 1998. június 16-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-3655. o.] 41. pontját és a C-301/08. sz. Bogiatzi-ügyben 2009. október 22-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-10185. o.] 23. pontját).

27 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlat szerint továbbá a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – a közösségi jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha a közösségi jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (a C-201/06. sz. Cartesio-ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9641. o.] 67. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság által feltett azon kérdésre adandó válasz, hogy egy olyan magánszemély, mint a Katsivardas, hivatkozhat-e a nemzeti bíróságok előtt az együttműködési megállapodás 4. cikkére, meghatározza, hogy az alapügy felperese eredményesen hivatkozhat-e arra a standstill-záradékra, amelyen a nemzeti szabályozással a banánra vonatkozóan megállapított jövedéki adó jogellenességével kapcsolatban az alapügyben kifejtett érvelése alapul.

29 Így nem nyilvánvaló, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak az ítélete meghozatalához nincs szüksége a közösségi jog kért értelmezésére.

30 Ebből következik, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

31 A kérdést előterjesztő bíróság kérdése lényegében arra vonatkozik, hogy az együttműködési megállapodás 4. cikkére közvetlenül hivatkozhat-e egy magánszemély valamely tagállam nemzeti bíróságai előtti jogvita keretében.

32 E tekintetben legelőször is előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a nemzetközi jog elveivel összhangban a harmadik országokkal kötendő megállapodás tárgyalásáért és megkötéséért felelős európai uniós intézmények szabadon megállapodhatnak ezen országokkal azon hatásokról, amelyeket e megállapodás a szerződő felek belső jogrendjében kivált. Csak ha az említett megállapodás nem rendelkezik e kérdésről, akkor hárul a hatáskörrel rendelkező bíróságokra, és különösen a Bíróságra, hogy az EUM-Szerződés által rá ruházott hatáskör keretében döntést hozzon, ugyanúgy, ahogyan a szóban forgó megállapodás Unión belüli alkalmazásának minden más értelmezési kérdésében (lásd a 104/81. sz. Kupferberg-ügyben 1982. október 26-án hozott ítélet [EBHT 1982., 3641. o.] 17. pontját, a C-149/96. sz., Portugália kontra Tanács ügyben 1999. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-8395. o.] 34. pontját, valamint a C-120/06. P. és C-121/06. P. sz., FIAMM és FIAMM Technologies kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 2008. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6513. o.] 108. pontját).

33 Arra is emlékeztetni kell, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az Unió által harmadik országokkal kötött megállapodásokban szereplő rendelkezések közvetlen hatályának vizsgálata változatlanul e megállapodás szellemének, rendszerének és megfogalmazásának elemzésével történik (lásd a fent hivatkozott Chiquita Italia ügyben hozott ítélet 25. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

34 Ezzel szemben amint az Európai Bizottság a tárgyaláson megjegyezte, az ilyen vizsgálat során nem releváns az érintett nemzetközi megállapodás jóváhagyására vonatkozó jogi aktus jellege. Amint ugyanis a 12/86. sz. Demirel-ügyben 1987. szeptember 30-án hozott ítélet (EBHT 1987., 3719. o.) 25. pontjából következik, az a tény, hogy egy nemzetközi megállapodás valamely rendelkezését határozatban vagy rendeletben hagyták jóvá, nem lehet hatással e rendelkezés közvetlen hatályának elismerésére. Következés-

képpen el kell utasítani az együttműködési megállapodás legnagyobb kedvezményről szóló záradékának közvetlen hatálya melletti azon érvet, amelyet a Katsivardas abból vezetett le, hogy az együttműködési megállapodást rendelettel hagyták jóvá, szemben az együttműködési keretmegállapodással, amelyet határozattal hagytak jóvá.

35 Az együttműködési megállapodás 4. cikkét illetően – az olasz kormány álláspontjával szemben – az a tény, hogy e cikk egy együttműködési megállapodásban szerepel, nem zárja ki főszabály szerint, hogy egy magánszemély hivatkozhasson rá. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az a körülmény, hogy egy ilyen megállapodás lényegében a szerződő harmadik országok gazdasági fejlődésének támogatására irányul, és a felek közötti együttműködés létrehozására korlátozódik, anélkül hogy az ezen országoknak az Unióhoz való jövőbeli csatlakozását megcélozná, nem zárhatja ki bizonyos rendelkezéseinek közvetlen hatályát (lásd analógia útján a 87/75. sz. Conceria Bresciani ügyben 1976. február 5-én hozott ítélet [EBHT 1976., 129. o.] 23. pontját, a fent hivatkozott Kupferberg-ügyben hozott ítélet 22. pontját és a C-18/90. sz. Kziber-ügyben 1991. január 31-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-199. o.] 21. pontját).

36 A fent hivatkozott Van Parys-ügyben hozott ítélet 58. pontjában – az együttműködési megállapodást követő együttműködési keretmegállapodásban szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradék értelmezésére vonatkozó kérdésre válaszolva – a Bíróság azonban úgy ítélte meg, hogy a fenti záradékra nem hivatkozhat egy magánszemély a tagállami bíróság előtt. Ezt az értelmezést nem vitatta a Bíróság előtt a jelen eljárásban észrevételt előterjesztő egyik fél sem.

37 Azt kell tehát megvizsgálni, hogy vannak-e olyan tényezők, amelyek az együttműködési megállapodásban szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradék értelmezésével kapcsolatban lehetővé teszik az együttműködési keretmegállapodásban szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradékra vonatkozó ezen megállapítástól való eltérést.

38 Kétségtelen, hogy a legnagyobb kedvezményről szóló záradék eltérő kifejezésekkel van megfogalmazva egyfelől az együttműködési keretmegállapodásban, és másfelől az együttműködési megállapodásban. Az utóbbi rendelkezés eltérő szövege azonban nem tekinthető olyan tényezőnek, amely az esetleges közvetlen hatályát illetően eltérő

értelmezést tenne szükségessé, amennyiben a megállapodások általános rendszere és célja a szerződő felek azon szándékáról tanúskodna, hogy a különböző megfogalmazással megfosszák az együttműködési keretmegállapodás 4. cikkét attól a közvetlen hatálytól, amely korábban az együttműködési megállapodás 4. cikke esetében már elismerést nyert.

39 Márpedig az együttműködési keretmegállapodás – és különösen annak 4. cikke – nem mutat olyan jellemzőket, amelyek azt a tényt tanúsítanák, hogy a szerződő felek kedvezőtlenebb helyzetbe kerülnének, mint amilyen az együttműködési megállapodás alapján volt, nevezetesen a legnagyobb kedvezményről szóló záradék tekintetében.

40 Éppen ellenkezőleg, az együttműködési keretmegállapodás jellegét és célját illetően meg kell állapítani, hogy annak célja a szerződő felek által az együttműködési megállapodás keretében kölcsönösen vállalt kötelezettségek megújítása és elmélyítése. Habár e két megállapodást ugyanazon felek kötötték, és végrehajtásuk – az együttműködési megállapodással létrehozott vegyes bizottságnak és albizottságoknak az együttműködési keretmegállapodás 32. cikkének (1) bekezdése alapján történő működésével – ugyanazon intézményi keretbe illeszkedik, az együttműködési keretmegállapodás az érintett területek számát illetően szélesebb körű, a tervezett különös intézkedéseket tekintve kiterjedtebb együttműködést ír elő.

41 Ezen túlmenően az együttműködési megállapodás megnevezésének együttműködési keretmegállapodásra történő módosításából – amint az utóbbi keretmegállapodás 39. cikkének (1) bekezdéséből kiderül – a szerződő felek azon szándéka következik, hogy lehetőséget biztosítsanak a keretmegállapodás ágazati vagy különös tevékenységekre vonatkozó megállapodásokkal történő kiegészítésére, és nem az a szándék, hogy szűkebb körben vállaljanak kötelezettségeket.

42 E két megállapodás összehasonlítása tehát azon együttműködés intenzitásának fokozatos megerősítésére utal, amelyre a felek kötelezettséget vállaltak.

43 Ezenfelül – amint a Bizottság emlékeztet rá – az együttműködési megállapodás 4. cikke elfogadásának időpontjában a Cartagenai Megállapodás tagországai még nem voltak mindannyian a GATT 1947 szerződő felei. Márpedig amint a Bíróság a fent hivatkozott Van Parys ügyben hozott ítéletének 57. pontjában az együttműködési keretmegállapodás tárgyában megállapította, az ebben a keretmegállapodásban részes felek szándéka az volt, hogy a GATT 1994 keretében kidolgozott rendszer alkalmazását kiterjesszék a Cartagenai Megállapodás tagországaira annak érdekében, hogy anélkül biztosítsák számukra a GATT I. cikkelyének 1. pontjában szereplő legnagyobb kedvezményről szóló záradékot, hogy módosítanák annak tartalmát. Ugyanez az érvelés igaz az együttműködési megállapodásra is, e megállapodás 4. cikkének szövege nem tanúsítja nyilvánvalóan a szerződő felek azon szándékát, hogy a Cartagenai Megállapodás három olyan tagországának, amelyek a GATT 1947-nek még nem voltak tagjai, azon túlmenően kívántak volna kereskedelmi kedvezményeket nyújtani, mint amelyeket a GATT-ban részes partnereik számára nyújtottak.

44 Ebből következik, hogy a Bíróságnak a fent hivatkozott Van Parys ügyben hozott ítéletében az együttműködési keretmegállapodásban foglalt legnagyobb kedvezményről szóló záradék közvetlen hatályának hiányára vonatkozó döntése az együttműködési megállapodás 4. cikkére is érvényes.

45 A fentiekre tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1591/84 rendelettel jóváhagyott együttműködési megállapodás 4. cikke nem biztosít a magánszemélyeknek olyan jogokat, amelyekre a tagállami bíróságok előtt hivatkozhatnának.

A költségekről

46 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1984. június 4-i 1591/84/EGK tanácsi rendelettel jóváhagyott, egyrészről az Európai Gazdasági Közösség, másrészről pedig a Cartagenai Megállapodás és tagországai – Bolívia, Kolumbia, Ecuador, Peru és Venezuela – között kötött együttműködési megállapodás 4. cikke nem biztosít a magánszemélyeknek olyan jogokat, amelyekre a tagállami bíróságok előtt hivatkozhatnának.

Aláírások